

Erklæring om

akademisk frihed

Syddansk Universitets erklæring om
forskningsfrihed, undervisningsfrihed
og debat- og ytringsfrihed

sdu.dk

SDU

Syddansk Universitet nedsatte i januar 2022 en arbejdsgruppe med henblik på at definere en referenceramme til gavn for universitetets ledelse, medarbejdere og studerende i sager om forskningsfrihed, undervisningsfrihed samt debat- og ytringsfrihed. Arbejdsgruppen har konsulteret bredt og taget hensyn til universitetets eksisterende opbakning til principper omkring akademisk frihed og ansvar samt intellektuel autonomi. Erklæringen fastholder disse principper og sætter en retning for universitetet i en foranderlig og internationaliseret verden.

Syddansk Universitets erklæring om forskningsfrihed, undervisningsfrihed og debat- og ytringsfrihed

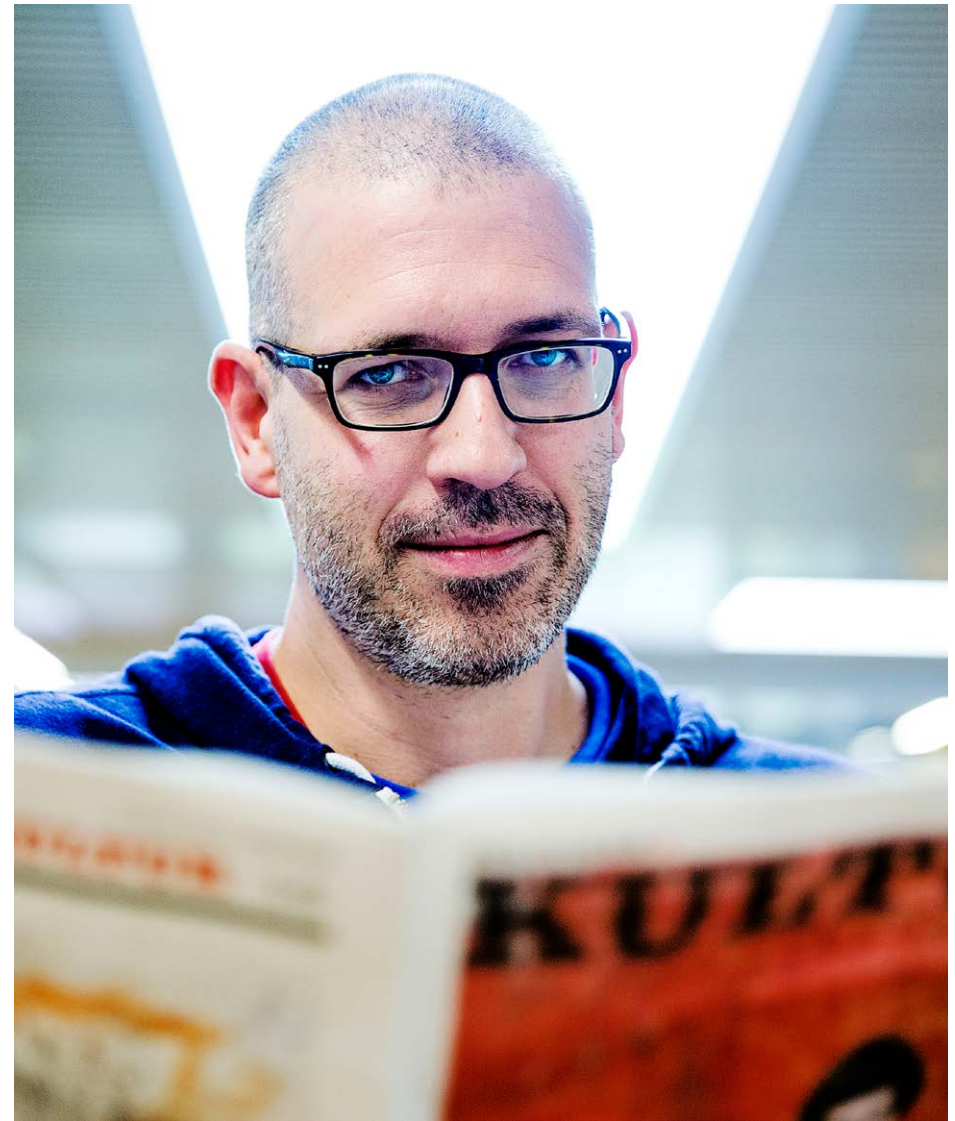
Universitetets formål er at søge, skabe og udbrede viden til gavn for samfundet og menneskeheden.

Forskningsfrihed, undervisningsfrihed og debat- og ytringsfrihed er midler til dette formål. Frihederne skaber den institutionelle autonomi for universitetet og det individuelle frihedsrum for forskerne og underviserne, som tilvejebringelsen af ny erkendelse forudsætter. Disse friheder er historisk betingede og skal ikke tages for givet. De opstod i det 18. og 19. århundrede, da universiteter i væsentlig grad frigjorde sig fra kirke og stat. Med friheden fulgte ansvaret for at skabe og opretholde autonome, ansvarlige og kritiske, dannende og oplysende forsknings- og uddannelsesmiljøer.

Frihederne forpligter altså.

- De forpligter samfundets øvrige institutioner til at respektere universiteternes autonomi samt forskernes og underviserens frihed.
- De forpligter universiteternes ledelse til at værne om frihederne, til at inddrage ansatte og studerende i grundlæggende spørgsmål om universitetets virke og til at stille de nødvendige ressourcer til rådighed for fri forskning, undervisning og debat.
- Og de forpligter forskere og undervisere til at agere i overensstemmelse med grundlæggende akademiske værdier som nysgerrighed, ansvarlighed, transparens og troværdighed. Dette indebærer at søge ny viden (sandhed), at formidle så rigtigt som muligt (korrekthed), at respektere faglig dialog (pluralisme) og at udfordre dogmer og idéer (uddanne og oplyse).

Forskningsfrihed betyder, at forskeren har frihed til at definere forskningsspørgsmål og vælge forskningsmetode samt frihed til at fremlægge forskningen. Forskerens frihed til at forfølge egne faglige idéer følges af forpligtelsen til at indgå konstruktivt og kritisk i fagmiljøer og opretholde ovennævnte akademiske værdier.

Offentlige og private institutioner efterspørger i stigende grad 'strategisk' forskning, som retter sig mod konkrete samfundsbehov. Finansieringen af sådan forskning bliver stadig mere betydelig. At eksterne institutioner ønsker at samarbejde med universiteter med henblik på at skabe relevant viden, er legitimt og kan styrke universiteternes forskning. Imidlertid pålægger denne tendens også universitetet et ansvar for at opretholde en rimelig forskningsmæssig bredde og vilkår for forskningsfrihed. Universitetet vil placere forskningsfrihed centralt i den strategiske dialog med bevillingsgivere og andre aktører.

Undervisningsfrihed betyder, at underviseren har faglig og pædagogisk frihed til at udfordre de studerendes faglige indsigt og idéer. Underviseren og den studerende er i deres frihed forpligtet af flere hensyn: Idealet om sandhedssøgen gennem udfordring og kritik, respekt for værdier som korrekthed og pluralisme samt uddannelsens læringsmål.

Undervisningsfrihed er ringe beskrevet i lovgivningen, men står centralt i sager om studerendes oplevelser af at blive udfordret og stødt på deres politiske, filosofiske eller religiøse idégrundlag. Undervisning kan grundlæggende udfordre og støde sådanne idégrundlag, uden at det i sig selv er problematisk. De studerende bør forvente fri og kritisk undervisning på universitetet. Udgangspunktet er tilliden til underviserens evne til at undervise ud fra egne faglige og pædagogiske valg og med respekt for akademiske værdier.

Debat- og ytringsfrihed betyder i en universitetssammenhæng, at den ansatte har vidtgående frihed til at udtale sig om faglige forhold og deres implikationer for samfundet. De ydre grænser for denne frihed sættes dels af lovgivningen, dels af akademiske fagligheds- og korrekthedsforpligtelser. Det er den ansattes ansvar og privilegium at engagere sig i en åben, respektfuld og kritisk debat om samfundsværdier og -forhold, herunder at bidrage til en god omgangstone præget af gensidig respekt og villighed til at lytte til andres synspunkter. Retten til ytringsfrihed kan dog ikke tilsidesættes med henvisning til ønsket om en god omgangsform.

Da debat- og ytringsfrihed udgør en livsnerve i universitetet og indgår som fundament i forsknings- og undervisningsfrihederne, ønsker universitetet at fremhæve sin ambition om aktivt at værne om og understøtte debat- og ytringsfriheden. Universitetet forpligter sig således til at investere i sin særlige rolle som aktiv ramme for den frie debat.

Syddansk Universitets betragter disse værdier og denne erklæring som et kompas for universitetets fortsatte udvikling og investering i den frie forskning, uddannelse og debat, som karakteriserer og tjener et frit og åbent samfund.

Syddansk Universitet
Campusvej 55
DK-5230 Odense

Tlf.: +45 6550 1000
sdu@sdu.dk
www.sdu.dk